

Alternative rurale

FISM DFID

Se editează în cadrul proiectelor de creare a rețelilor de beneficiari FISM în zonele de nord, sud și centru ale Republicii Moldova, finanțate de Fondul de Investiții Sociale din Moldova din grantul oferit de Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și realizate de Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale CONTACT

Julie 2003

VIZITĂ DE STUDIU LA SADÎC

O comună numai bună de admirat

Recent, în comuna Sadîc din raionul Cantemir a avut loc prima vizită de studiu din cadrul Proiectului „Crearea rețelei de beneficiari FISM în zona de sud a republicii” administrat de FISM și implementat de Centrul CONTACT.

Scopul vizitei de studiu a fost schimbul de experiență între localitățile beneficiare ale FISM, popularizarea experienței, o mai bună cunoaștere reciprocă a membrilor rețelei de beneficiari FISM și extinderea acesteia în zona de sud a republicii. La vizită au participat 41 de primari, manageri școlari și președinți ai Asociațiilor de beneficiari FISM din această zonă a republicii.

Sadîc este o comună constituită din localitățile Sadîc și Taraclia și poate fi considerată una dintre localitățile performante din sudul republicii.

Școala medie din Sadîc a fost primul obiect vizitat de oaspeți. Olga

► În vizită la Stația tehnologică de mașini

Ujavca, manager școlar, a făcut o prezentare a instituției, descriind amănunțit contribuția administrației publice locale, a sectorului privat și a sectorului neguvernamental din localitate la crearea condițiilor bune de funcționare a școlii. În anul 2000, cu

suportul FISM, au fost gazificate două etaje ale instituției, iar mai târziu, în 2002, cu sprijinul primăriei locale și a Consiliului județean Cahul au fost gazificate sala de sport și sala de festivități a școlii.

Oaspeții au rămas încântați de fap-

ta că instituția era pregătită din timp către noul an de studii. De asemenea, s-a menționat că școala din Sadîc a beneficiat, prin intermediul FISM, de nouă seturi de mobilier școlar.

Urmare în pag.2

FISM în cifre

Pînă la 15 iulie 2003, cu suportul Guvernului, prin intermediul Fondului de Investiții Sociale din Moldova, au fost implementate 342 microproiecte, dintre care 136 sînt școli reparate. 63 de comunități au renovat și construit 113,3 kilometri de drum, 86 de comunități - 539 kilometri de conducte de gaz, 19 comunități - 60,4 kilometri de rețele de aprovizionare cu apă potabilă, iar 15 comunități au implementat microproiecte din domeniul ecologic. În proces de implementare sînt încă 89 de propuneri de microproiect.

În prezent, funcționează 14 centre ce prestează servicii sociale de alternativă, renovate cu suportul FISM, din cele 24 planificate.

Contribuția comunităților colectată de la populație, agenți economici, diferiți sponsori depășește 38 milioane 440 mii lei.

SUMAR

▼ Cei din Ștefănești nu pierd timpul

pag. 3

▼ La Varnița se lucrează din plin

pag. 4

▼ Frumosul educă oamenii

pag. 5

▼ ABC-ul dezvoltării comunitare

pag. 6 - 8

▼ Început promițător la Cuhureștii de Jos

pag. 9

▼ в Баурчи красиво круглый год

pag. 10

▼ Centrul de sănătate mentală „Somato”

pag. 11

PARTENERIAT SOCIAL

Prioritățile societății moderne

La sfîrșitul lunii iunie, în municipiul Bălți, și-a desfășurat lucrările un seminar cu genericul „Dezvoltarea parteneriatului social la nivel de comunitate”, acțiunea făcînd parte din activitățile planificate în cadrul Proiectului „Crearea rețelei de beneficiari FISM în zona de nord a republicii”.

La lucrările seminarului au luat parte 62 de persoane, între care 20 de reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, 18 directori de școli, 24 primari din diferite localități ale raioanelor Sîngerei, Fălești, Ocnîța, Edineț, Briceni, Ungheni, Glodeni, Soroca, Florești și Dondușeni. La eveniment a participat și primarul de Bălți, Vasile Panciuc.

În cadrul seminarului au fost prezentate trei concepte ce vizează aspecte importante în dezvoltarea parteneriatului social. Astfel, reprezentanții Centrului CONTACT, Mihai Godea și Vitalie Postu, au abordat probleme ce țin de parteneriatul social ca o nouă prioritate a societății moderne și rolul factorilor comunitari în crearea parteneriatului social. La seminar au fost prezentate șapte studii de caz ce au reflectat importanța parteneriatelor sociale în soluționarea pro-

blemelor comunitare. De remarcat că lucrul în ateliere, organizat în timpul seminarului, s-a dovedit a fi destul de productiv, rezultatele discuțiilor fiind ulterior prezentate în ședințele plene. O componentă importantă a seminarului au fost atelierul de instruire. În acest compartiment au fost implicați formatorii Veaceslav Lapin și Ion Babici, reprezentanți ai Centrului CONTACT. Iată ce au menționat cîțiva participanți la acest eveniment.

Lilian ROTARU,
primarul satului Roșietici, Florești:

Formula propusă de FISM, potrivit căreia 15 la sută din costul unui proiect trebuie să le constituie investițiile comunității, este foarte eficientă. Alocarea banilor în calitate de ajutor umanitar sau prin intermediul unor granturi, de regulă, nu cointeresează în măsura convenită lumea. Implicarea comunității însă, chiar și cu mijloace simbolice, îi face pe oameni mai responsabili și mai activi.

Urmare în pag.2

PLANIFICARE STRATEGICĂ

„Vom ști să fim eficienți”

La începutul lunii iulie, la Pelivan, raionul Orhei, a avut loc un seminar de planificare strategică, la care au participat reprezentanți ai administrației publice locale, consilieri, directorul școlii, reprezentanți ai grădiniței, ai centrului de sănătate, ai sectorului privat și ai celui asociativ.

În debutul activității, primarul a făcut o prezentare generală a satului, a vorbit despre resursele existente în sat, realizările comunității, problemele și doleanțele oamenilor. Printre cele mai interesante teme discutate au fost aprovizionarea cu apă potabilă a satului, stabilirea direcțiilor strategice și elaborarea planului de activitate pentru următorii cinci ani.

Au fost organizate focus grupuri care au studiat necesitățile, resursele, problemele și posibilitățile satului în diferite domenii de interes, au fost determinate viziunile și scoase în vileag obstacolele ce împiedică dezvoltarea socio-economică a satului, au fost tratate direcțiile strategice de dezvoltare, a fost elaborat planul strategic pe o perioadă de 5 ani (până în 2008), planul de acțiuni pe un an, s-au efectuat evaluările seminarului respectiv.

„După această sesiune de planificare, vom putea fi mai eficienți și vom ști cu exactitate încotro trebuie să ne orientăm eforturile”, au mărturisit participanții la seminar.

Veaceslav LAPIN, Centrul CONTACT

INSTRUIRE

Un nou curs opțional pentru școlile rurale

15 pedagogi din zonele de nord, centru și sud ale Republicii Moldova au fost instruiți în perioada 14-18 iulie în cadrul seminarului „Educație pentru dezvoltarea comunității”.

Acest seminar face parte din proiectul de creare a rețelei de beneficiari FISM, implementat de Centrul CONTACT. La seminar au participat reprezentanți ai satelor performante, a căror școli au implementat proiecte cu susținerea financiară a Fondului de Investiții Sociale din Moldova.

Cursul „Educație pentru dezvoltarea comunității” va fi predat în școli, ca ore opționale pentru elevii claselor a IX-a.

În perioada de tranziție, școala este o instituție de referință în comunitatea în care activează, dar treptat unele instituții își asumă rolul de instituție comunitară principală, s-a menționat în cadrul seminarului. Școala va forma viitorii locuitori ai comunității cu inițiativă și cu spirit comunitar.

Cursul „Educație pentru dezvoltarea comunității” include de 15 ore de studiu, care au drept scop familiarizarea elevilor cu conceptul de comunitate, motivarea lor pentru implicarea activă în dezvoltarea comunității, însușirea valorilor civice ale societății democratice. (A.P.)

Dragi cititori, pentru a stabili o legătură mai strânsă, vă rugăm să ne trimiteți doleanțele și sugestiile dvs. vizavi de noile rubrici și subiecte despre care ați vrea să citiți în „Alternative rurale”. Așteptăm mesaje la adresa: Chișinău, str. București, 83, Centrul CONTACT, pentru „Alternative rurale”; e-mail: sgavrilita@contact.md

Alternative rurale

Se editează în cadrul proiectelor de creare a rețelelor de beneficiari FISM în zonele de nord, sud și centru ale Republicii Moldova, finanțate de Fondul de Investiții Sociale din Moldova din grantul oferit de Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și realizate de Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale CONTACT

Buletinul a fost elaborat cu asistență tehnică acordată de Fondul de Investiții Sociale din Moldova

Coordonator de proiect - Vitalie Postu
Responsabil de ediție - Sergiu Gavriliță
Reporteri: Ion Cernei, Rodica Ciorănică,
Natalia Răileanu

Tipar executat la tipografia „Prag-3”
Tiraj: 3000 exemplare, comanda:1110

VIZITĂ DE STUDIU LA SADÎC

O comună numai bună de admirat

Continuare din pag.1

Următoarea vizită a fost întreprinsă la Asociația de economie și împrumut a cetățenilor (AEÎC), unde președinta acesteia, Maria Chircu, a trecut în revistă succesele înregistrate timp de patru ani de activitate. În anul 2002, AEÎC a obținut din partea Fundației SOROS Moldova un grant în mărime de 1900 dolari, acum oficiul fiind dotat cu echipament și mobilier.

De aici oaspeții au mers la Stația tehnologică de mașini.

Oaspeții au rămas impresionați de cele văzute aici, menționând că vor mai reveni după alte detalii împreună cu agenții economici din localitățile lor.

Un ultim popas al oaspeților la vizita de studiu în Sadîc a fost făcut în Taraclia. Ala Stoianov, președinta Asociației beneficiarilor de apă „Tatli-Su”, ne-a arătat apeductul și fântina arteziană construite cu suportul Fondului de Investiții Sociale din Moldova. Suma grantului a fost de 33 000 dolari, contribuția fiecărui gospodar fiind de 1000-1500 lei. În iunie 2002, la Taraclia a

► Fântina arteziană de la Taraclia

fost dată în exploatare conducta de apă potabilă pentru 300 de săteni.

După vizitarea obiectelor renovate au avut loc discuții deschise, pe durata cărora a fost descrisă procedura de implementare a fiecărui proiect FISM: gazificarea satului și a școlii medii din Sadîc, construcția apeductului și a fântinii arteziene în Taraclia. Primarul comunei, Dumitru Cocu, și Ion Fonari, președintele AO „Sadîc-Gaz”, au mai vorbit despre alte activități care au fost realizate în baza parteneriatului dintre

primărie, antreprenoriat și sectorul asociativ din comunitate, despre transparența activităților din comunitate și durabilitatea obiectelor renovate. În cadrul discuțiilor, s-a amintit și despre crearea unei zone de odihnă, proiect ce este implementat prin intermediul Programului „Dezvoltare comunitară”.

Fiind o localitate de frunte, comuna Sadîc a semnat un contract de performanță cu Fondul de Investiții Sociale. De asemenea, o realizare importantă în comună este considerat planul strategic de

dezvoltare socio-economică a satului pe o perioadă de cinci ani. Vizita de studiu la Sadîc a fost apreciată cu nota maximă de către participanții, care au menționat că locuitorii comunei merită toată admirația și aprecierea pentru reușitele și izbînzile lor.

În cadrul Proiectului „Crearea rețelei de beneficiari FISM în zona de sud a republicii” vor mai fi efectuate încă trei vizite de studiu în satele performante din rețea.

Lilia DĂNILĂ,
CONTACT Cahul

PARTENERIAT SOCIAL

Prioritățile societății moderne

Continuare din pag.1

Andrei BORODACHI,
directorul gimnaziului
din satul Hăsnășenii Noi,
Drochia:

Transparența în activitatea FISM și în modalitățile de finanțare a influențat binefăcător asupra locuitorilor satului Hăsnășenii Noi. Atîta încredere ei nu mai avuseseră de mult și aceasta le-a fost răs-

lătită, căci aspectul satului a suportat o schimbare capitală. Octavian IVANOV, primarul satului Criva, Briceni:

Sătenii n-au reacționat imediat atunci când au fost chemați să discute despre posibilitatea participării la concursurile inițiate de FISM. Pentru cointeresele lor, în localitate a fost creat un grup de inițiativă a cărui activitate a constat în popularizarea

proiectelor FISM. După aceasta, treburile au mers spre bine. Acum, comunitatea și-a pus drept scop adoptarea unui nou stil de viață.

Veronica SAVIN,
coordonator al proiectului
„Dezvoltarea ONG”,
Centrul Contact Bălți:

Numărul Asociațiilor de beneficiari ai Fondului de Investiții Sociale din Moldova (FISM) este în permanență creștere în partea de nord a Republicii Moldova. De aceea, este importantă conștientizarea noțiunii de parteneriat, care constituie un element important în de-

zvoltarea comunitară, favorizînd participarea membrilor comunității în soluționarea problemelor. Participanții la seminar au dat dovadă de un mare grad de activism, implicîndu-se constructiv în discuții. Ei și-au împărtășit experiența despre rolul și premisele creării parteneriatului social la nivel local. Trebuie menționat și aspectul comunicativ al seminarului, pe parcursul căruia participanții au dat dovadă de sociabilitate, ceea ce este foarte important pentru eficiența de mai departe a rețelei de beneficiari FISM.

Reporter „A.R.”

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

Cei din Ștefănești nu pierd timpul

Deși nu a fost niciodată un sat de răzeși, adică, de țărani liberi, care lucrau pământul împreună cu familia, comuna Ștefănești a avut un destin istoric poate mai fericit decât al unor localități cu tradiții strămoșești.

O parte din moșiile satului au aparținut lui Ioan Casso, ministru al învățămîntului Imperiului Rus la răscrucea secolelor XIX și XX. Boierul a fost ctitorul școlii și bisericii din sat. Școala lui Casso mai există și astăzi, clădirea ei însă s-a pierdut oarecum între blocurile școlii medii construite în 1967. E lăudabil faptul că nimănui nu i s-a ridicat mîna să demoleze vechea școală, nici Biserica Sf. Pantelimon, care se înalță perete în perete cu unul dintre blocurile de studii.

...Școala uimește prin mobilierul modern, utilajele și dependențele bine îngrijite. Ai senzația că școala a suportat recent o reparație capitală, dar nu este așa. Aurica Bodiul, directoarea școlii, ne-a comunicat că, grație susținerii financiare a FISM, aici a fost implementat un microproiect prin care au fost renovate doar sala de cazane și sistemul de încălzire.

Problema încălzirii era una de importanță majoră pentru școală.

Sala de cazane, energofagă, consuma, ca un căpcăun, pînă la 200 tone de cărbune pe sezon, în cei zece ani aceasta păpînd sume fabuloase de la bugetul primăriei. Cele mai periculoase pentru școală erau iernile reci care, nu o singură dată, au scos din uz sistemul de încălzire. Cînd comunitatea a trebuit să identifice problema stringentă a localității, toți sătenii au fost de acord că aprovizionarea cu apă și gazificarea satului mai pot aștepta, pe cînd școala – nu. „Lobby”-ul corpului didactic a fost mai convingător, cînd profesorii au declarat că renunță la salariul pe o lună în contul contribuției comunității. Exemplul a fost urmat de angajații administrației publice locale, care de asemenea au depus cîte un salariu pe contul Agenției de implementare. N-au rămas indiferenți nici absolvenții școlii, între ei Petru Ghidirim, vicepreședintele Centrului Comunitar Ștefănești, și nici președintele gospodăriei țărănești „Feodosia Balan”, care a donat 5 mii de lei.

Lucrările însă au decurs cam anevoios. Contractul încheiat între Coloana mobilă mecanizată nr. 2 a „Moldcoop”-ului din Bălți și Agenția de implementare, a fost desfășurat pînă la urmă pe motiv că fir-

ma nu și-a onorat obligațiunile. A fost organizat un nou tender, pe care l-a cîștigat firma „Cebomor” din Zastîncă, Soroca, patronul căreia, Ion Cebotari, nu a părăsit șantierul timp de două luni, pînă obiectul nu a fost dat în exploatare.

La finalizarea proiectului a fost constituită Asociația părinților și pedagogilor din Ștefănești, astfel încît cei 161 de membri, reuniți de un scop comun, s-au pus pe treabă chiar de la bun început. Au fost lansate mai multe proiecte și depuse cereri pentru participare la alte concursuri anunțate de FISM. Rezul-

tatele nu s-au lăsat mult timp așteptate. Ștefăneștenii au cîștigat concursul pentru mobilier școlar, instituția alegîndu-se cu 15 seturi de mobilă. Ulterior, au beneficiat de pe urma altui concurs pentru bibliotecă școlară pe care au completat-o cu beletristică, enciclopedii și dicționare, în valoare de 32 mii de lei.

APP Ștefănești a încheiat cu FISM un contract de performanță, în valoare de 2 mii de dolari, jumătate din această sumă constituind aportul comunității. Prin intermediul acestui proiect a fost pro-

curat inventar sportiv, literatură metodică, au fost organizate seminare de instruire a cadrelor didactice, seminare ecologice și de educație pentru sănătate. În baza aceluiași proiect, a fost dotat ambulatoriul școlii.

Asociația a materializat peste 15 proiecte prin care au fost create punți de colaborare și cu alte fundații. Unul dintre cele mai reușite este cel al Centrului Comunitar Ștefănești. La acest centru au acces nu numai locuitorii comunei, ci și oamenii din alte șapte localități din zonă. Un alt proiect se referă la integrarea socială a copiilor cu cerințe educative speciale. Microproiectul se află la etapa inițială.

“Colaborarea cu FISM n-a fost pur și simplu un colac de salvare pentru comunitate, ne-a spus dna Bodiul. Fondul ne-a fost ca o călăuză în cursa printr-o mare agitație de talazuri. În toate timpurile comunitatea a supraviețuit, rezolvîndu-și problemele prin solidaritate. Sîntem convinși că, în pofida crizei economice, această colaborare este durabilă, dar nu veșnică. De aceea, pentru noi, este important să nu pierdem timpul în care fiecare membru al comunității poate învăța cît mai multe”, a conchis optimista directoarea a școlii din Ștefănești.

CU EFORTURI COMUNE

Sătenii au schimbat fața localității

La Scorțeni, cînd e vorba de făcut o clacă, nu trebuie neapărat să poștești lumea. E destul să se dea veste în mahala că vineri sau sîmbătă cineva pune podul la casă sau face lampaci și în ziua cu pricina în curtea gospodarului vine tot satul cu furca subțioară. Pe lângă faptul că-s uniți la treabă, scorțenii sînt înzestrați cu un deosebit simț al umorului, dar nici de ambiție nu duc lipsă. Greu de priceput de unde au luat oamenii din Scorțeni lecții de democrație, însă în cei 45 de ani de colhoz au schimbat vreo 35 de președinți.

Sătenii zic că au avut noroc de un primar bun, de un director de școală și președinte de asociație cu mult suflet. Nu sînt dintre acei care ar umbla tînguindu-se. „Bucuroși le ar duce toate, de e pace, de-i război” - spune Eminescu într-una din „Scrisorile” sale despre oamenii cu o asemenea stare de spirit.

Totuși, rîpa din mijlocul satului le cauza un mare disconfort locuitorilor Scorțenilor. Pe alocuri, ea atinsese lățimea de 15 metri, iar

malurile se surpaseră amenințînd să înghită casele mai multor gospodari. Problema a fost pusă de mai multe ori în fața unor candidați la fotoliul de parlamentar, ba chiar și în fața unor șefi ai statului. Dar totul a fost de-a surda. Ulterior, au apărut cîteva proiecte de astupare a rîpii, dar nici unul nu putea fi aplicat. Primul dintre ele nu le convenea deloc sătenilor, deoarece, pentru a astupa rîpa, trebuiau evacuate vreo 20 de gospodării. Alt proiect, elaborat în 1991, costa 187 mii de ruble și nu a fost implementat din cauza ieșirii Moldovei din zona rublei și devalorizării acestei monede.

A trebuit să treacă mult timp pînă oamenii să poată găsi altă soluție. Această soluție a fost oferită de Fondul de Investiții Sociale din Moldova, inițiatorul colaborării cu FISM fiind Eugen Mardari, primarul de atunci al comunei. La o adică, scorțenii au fost printre primii beneficiari ai microproiectelor finanțate prin intermediul Fondului, care s-a condus și de principiul „Primul venit – primul servit”.

Chiar la prima adunare generală a comunității, satul a întrunit toate condițiile legate de procentul de par-

ticipare a populației la această reuniune. Or, conform cerințelor FISM, era obligatoriu ca la amintita adunare să asiste 15 la sută din populația matură, iar 40 la sută din numărul celor prezenți trebuiau să fie femei.

Oamenii au pus în discuție trei probleme – gazificarea satului, finalizarea construcției ambulatoriului și astuparea rîpei. Problema gazificării a fost repede scoasă de pe ordinea de zi din simplul motiv că conducta de gaz trebuia adusă măcar pînă la marginea satului, or, la acel moment, acest lucru era imposibil. Cît privește punctul medical, acesta mai putea aștepta. Proiectul privind astuparea rîpei cerea intervenții urgente și, în opinia localnicilor, avea mai multe șanse să fie acceptat de Fond.

Proiectul „Stoparea extinderii rîpei și construcția unei porțiuni de drum” a fost estimat la 75 mii de dolari sau 975 mii de lei. Comunitatea trebuia să colecteze 146 mii de lei, 20 la sută din această sumă – cheș. S-a calculat că, pentru a completa suma necesară, fiecare familie trebuia să contribuie cu cîte 40 de lei. Primarul a oferit primul exemplu, donînd suma de 350 de lei. Cunoscînd bine firea sătenilor care

lasă zgîrcenia la o parte dacă vecinul dă mai mult, primarul a recurs la o stratagemă. În fața primăriei a fost instalat un panou uriaș, pe care, cu cerneală roșie, erau scrise numele celor care au dat mai mult de 100 de lei, iar cu cerneală albastră – numele celor care au oferit mai puțin de 100 de lei. Cerneala violetă a fost pentru cei care leagă paraua cu zece noduri. „Dacă s-ar fi găsit cineva care să dea 1000 de lei sau mai mult, am fi găsit aur coloidal ca să-i scriem numele”, a glumit primarul.

La contribuția sătenilor, s-a adăugat și donația de 30 mii de lei a Consiliului județean, și cea a carierei de piatră Trifești, principal furnizor de piatră brută din regiune, care a donat 400 metri cubi de piatră în valoare de 10 mii de lei.

„Am apelat la spiritul comunitar al sătenilor, a remarcat ex-primarul Eugen Mardari. Mai multă lume a reușit să înțeleagă că, unindu-și eforturile, pot schimba fața localității.

La tender au participat zece firme constructoare, învingătoare devenind filiala nr. 6 a firmei „Consarm” din Chișinău, care a efectuat o muncă colosală. Pe o distanță de

500 de metri au fost încorporate 400 metri cubi de piatră brută, plus o cantitate enormă de argilă și nisip din cariera locală. Rîpa a fost astupată, prăpastia de 15 metri lățime fiind redusă la un canal cu o bază de 4 metri lățime, respectiv, 6 metri la punctul de sus, și cu înălțimea de 1,20 metri.

Deși contractorul nu a executat lucrările în termenele prescrise, obiectul a fost recepționat cu superlativ din partea comisiei. Din 2001, canalul consolidat a reușit să țină pi-ept cîtorva torente puternice.

E interesant faptul că nu s-a furat barem o piatră sau o lopată de mortar de la locul construcției. Mai mult chiar. Pe malurile rîpei consolidate gospodarii din vecinătate au plantat puieți de salcîmi, mesteceni și plopi.

Eugen Mardari, regretă că n-a reușit să materializeze proiectele de reconstrucție a grădiniței de copii și de gazificare a satului. Oricum, îi dorește succese celui care îl succede la postul de primar, pentru a putea duce la capăt realizarea obiectivelor ce țin de dezvoltarea durabilă a localității.

INFO rural

CORLĂTENI

O expediție ecologică pe râul Răut

Organizația neguvernamentală "Liver" cu sediul în satul Corlăteni, raionul Rîșcani, a efectuat recent un sondaj de opinie ce viza starea ecologică a râului Răut.

Sondajul s-a desfășurat printre locuitorii satelor Corlăteni și Singureni, raionul Rîșcani, iar respondenții au fost 70 de persoane cu vârste cuprinse între 10 și 75 de ani. Cei chestionați au fost întrebați: "Cum apreciați starea ecologică a râului Răut pe porțiunea de zece kilometri dintre cele două sate și care ar fi căile cele mai eficiente de redresare a situației create?"

Potrivit lui Iulie Dumbrăveanu, președintele Asociației, marea majoritate a participanților la sondaj consideră că la momentul actual situația ecologică a râului este catastrofală și acest lucru poate pune în pericol însăși existența cotidiană a locuitorilor din regiune. De notat că participanții la sondaj au propus câteva căi de soluționare a situației. Astfel, mai mulți intervievați au spus că pentru a ieși din acest impas în fiecare localitate situată în bazinul râului Răut urmează să fie organizate ore de ecologie și instituite gărzi de mediu. De asemenea, pe malurile râului urmează să fie sădiți copaci, iar o dată pe lună - să se organizeze activități de curățare a albiei râului.

În cadrul proiectului "Perlele Răutului", susținut de Centrul CONTACT, Asociația "Liver" intenționează să organizeze o expediție ecologică pe o porțiune a râului Răut: de la satul Rediul-Mare, Dondușeni, unde își începe cursul, până la orașul Bălți. Expediția presupune o expertiză a apelor Răutului pe o porțiune de 120 de kilometri și activități de curățare a albiei râului, de amenajare a malurilor lui etc. Expediția mai are drept obiectiv formarea unei viziuni ecologice sănătoase a cetățenilor.

Asociația "Liver" a fost constituită la 25 septembrie 2002 și face parte din Alianța ONG-urilor din Republica Moldova active în domeniul protecției sociale a persoanelor în etate.

Organizația numără 52 de membri, printre care medici, pedagogi, elevi, funcționari publici, agronomi etc.

ÎNTRE DOUĂ ADMINISTRAȚII

La Varnița se lucrează din plin

Varnița este o localitate strategică în care sînt concentrate interesele economice și politice a două sisteme administrative aflate în conflict. În ciuda unor circumstanțe nu tocmai favorabile, la Varnița, în ultimii patru ani, spiritul întreprinzător a prins la puteri și, cu sprijinul sectorului privat, economia locală și infrastructura socială au evoluat în ritmuri uluitoare. Grație acestui sprijin, a reușit și colaborarea cu Fondul de Investiții Sociale din Moldova, prin intermediul căruia în această localitate au fost finanțate cîteva microproiecte.

Varnița și orașul Tighina parcă ar fi o singură localitate. Ultima căsuță din sat se află în imediata vecinătate a primei case din cartierul de nord al Tighinei, în care este concentrat potențialul industrial al orașului. Cele 19 uzine de acolo se află pe teritoriul controlat de Chișinău, dar se subordonează administrației tighinene.

Satul Varnița a fost, pînă la conflictul din 1992, o periferie a orașului Tighina. În acel an, bărbații din Varnița au luptat ca să-și păstreze satul în componența Republicii Moldova. Astăzi este imposibil să instalezi un hotar între Varnița și oraș. Există gospodării care figurează în evidența ambelor administrații și oamenii nu știu în care dintre aceste două așezări locuiesc de jure. Ei au dificultăți cînd merg la piața din oraș ca să vîndă ceva și la fel de greu le este să vină cu mărfuri de acolo. Teoretic, conflictul aici încă nu s-a consumat. Dar depinde mult și de omul care trece hotarul, de cel care stă la post. Sînt oameni printre oameni. Cu cazacii e cel mai greu, ei nici nu vor să audă că în Tighina locuiește un frate, iar în Varnița o soră și că oamenii simt nevoia să se vadă din cînd în cînd.

O relație solidă

În această atmosferă de instabilitate politică și economică, satul a stagnat pînă în 1999. O dată cu alegerea lui Tudor Serbov în funcția de primar al Varniței, lucrurile au luat o altă turnură. Noul șef al administrației locale a început să caute soluții pentru a scoate localitatea din amorțire și pentru a vindeca „rănilor” lăsate de conflictul armat. Astfel, primarul de Varnița a bătut la ușa FISM-ului. Lipsa de igienă socială, dezastrul total, precum și dorința comunității de a schimba această situație, au constituit un argument forte în favoarea relației cu FISM ce urma să se contureze.

Primul microproiect implementat de comunitate cu sprijinul financiar al FISM a fost reparația capita-

lă a complexului educativ constituit din școală și o parte din grădiniță. Sistemul termic care alimenta cu căldură aceste două instituții era distrus și, de șase ani, școala din Varnița nu mai fusese încălzită. Din cauza lipsei de înțelegere dintre directorul școlii și primarul de atunci, sistemul de încălzire și sala de cazane au fost lăsate în voia Celui de Sus pînă acestea au devenit cu totul nefuncționale. Administrația publică locală le este recunoscătoare părinților și pedagogilor care nu au insistat să se închidă școala, acceptînd ca pro-

► Tudor Serbov, primarul s. Varnița

cesul instructiv să aibă loc în condiții-limită. Șase ierni la rînd copiii au învățat încotoșmănați pe scaunele reci din sălile de clasă.

În iarna lui 2000, situația s-a schimbat. Proiectul a costat 571 mii de lei, inclusiv 101,7 mii contribuția comunității.

Din acești bani s-a construit conducta de gaz subterană de presiune medie, s-a instalat dulapul de distribuție și s-au construit șapte săli de cazane – două dintre acestea alimentau blocul central al școlii, una – cantina și sala de sport, alta – atelierul, iar celelalte trei – grădinița și centrul medical. În cadrul aceluiași proiect au fost reparate sistemul de electrificare, cel de asigurare cu apă, canalizarea, s-au făcut reparații interioare și exterioare. Singurele obiecte neatînse au fost acoperișul, care

se ținea încă bine, și subsolul.

Potrivit primarului Tudor Serbov, proiectul a fost foarte complicat. Comunitatea a plasat surse suplimentare de 117 mii lei la construcția sălilor de cazane și încă 115 mii - la construcția conductei de gaz. Alte 70 mii de lei au fost oferite de Guvern, de asemenea în contul gazificării. În total, au fost investite suplimentar la proiectul FISM 300 mii de lei. Din această sumă a fost repusă în funcțiune cantina școlii, unde, în ultimii doi ani, se alimentează gratuit toți cei circa 700 de școlari.

Cu acumularea contribuției nu au fost probleme. Fiecare gospodar a donat în contul proiectului de la 50 de lei în sus. S-a lucrat și cu agenții economici, care au susținut acțiunile Agenției de implementare prin toate metodele – și cu bani, și cu forță de muncă, și cu materiale de construcție. De aceea, s-a acumulat o sumă mai mare decît era nevoie pentru proiect și, astfel, a apărut posibilitatea să se facă lucrări suplimentare.

Datorită FISM, la Varnița a fost implementat Programul educațional „Pas cu pas”, iar școala a primit mobilier, manuale și o bibliotecă de învățat. Și au apărut și rezultate – într-o școală de toată frumusețea elevii învață cu mai multă trăgere de inimă. Dacă în 1999 la Varnița era doar un elev eminent, în 2000 au fost 34, în 2001 – 60, iar în ultimii doi ani – cîte 78. De remarcat că toți absolvenții ultimei promoții, cu o singură excepție, sînt astăzi studenți la universități și au obținut burse de stat.

Un centru pentru copiii defavorizați

Recent, Asociația părinților și pedagogilor „Vatra” din Varnița a mai cîștigat la FISM un proiect de 75 mii de dolari care presupune crearea unui Centru educațional pentru copiii cu deficiențe din familii socialmente vulnerabile. 75 la sută din costul proiectului sînt bani

direcționați spre reconstrucția centrului, care va fi dotat și cu un complex sportiv, iar restul – pentru echipament. Proiectul e în curs de implementare și pînă la 1 septembrie instituția va fi dată în exploatare.

Tot recent, comunitatea a obținut prin intermediul FISM finanțarea proiectului de reparație capitală a drumului central pe o lungime de 1276 metri și o lățime de 7 metri, în valoare de 75 mii dolari. Contribuția satului în acest proiect este de 170 mii de lei. Anul trecut, șoseaua urma să fie dată în exploatare, dar deoarece contractul cu prima firmă angajată a fost reziliat, lucrările au fost tergiversate.

Acum însă se lucrează din plin. La construcția drumului central al satului Varnița vor fi aplicate cele mai moderne tehnologii. De respectivul proiect s-au arătat foarte interesate și autoritățile de la Tighina care au ajuns la o înțelegere cu administrația locală a Varniței. Tighina este interesată să investească mijloace suplimentare la cele 75 mii de dolari, astfel încît drumul să fie reconstruit pe o lățime de 12 metri. Dacă acest proiect va fi materializat, noua rută de troleibuz a orașului va trece și prin Varnița, spre cartierul de nord al Tighinei. În august, de ziua lui, primarul speră să se plimbe cu mașina pe asfaltul nou.

Cu susținerea agenților economici, administrația publică locală intenționează să facă mai multe decît a făcut pînă acum. În prezent, un cămin este transformat într-o casă de locuit, cele 32 de apartamente de aici urmînd să fie oferite angajaților Poliției din Tighina, subordonați Ministerului de Interne de la Chișinău. Peste un an, această casă va fi dată în exploatare. Totodată, cu susținerea județului care a oferit 99 mii de lei și grație contribuției de 90 de mii a comunității, grădinița a fost acoperită cu țiglă metalică.

La Varnița sînt multe idei prin realizarea cărora comunitatea de aici privește altfel viața. Cu zîmbet pe față și speranță în mai bine.

Rodica CIORĂNICĂ

UN SAT CU VIZIUNI NOI

Frumosul educă oamenii

Pentru satul Limbenii Noi din raionul Glodeni Fondul de Investiții Sociale din Moldova (FISM) a fost ca un adevărat colac de salvare. Așa spun locuitorii satului. Cu doi-trei ani în urmă, toate instituțiile de menire socială se aflau într-o stare vrednică de plîns, iar cu atîta sărăcie și nepăsare din partea oamenilor se distrugau și puținele lucruri care mai rămăseseră.

„În anul 2000, cînd au venit reprezentanții FISM la noi, ne-am adunat cu o bună parte din săteni în clubul neîncălzit, își aminteste Anatol Buzut, primarul satului, fost director al școlii. Ne aflam într-o situație grea și nu știam cum să ieșim din impas, dar reprezentanții FISM ne-au demonstrat că problemele noastre pot fi rezolvate”.

Probleme sînt multe și toate – stringente, dar cei mai scumpi suflului nostru sînt, totuși, copiii, și de ei trebuie să avem cea mai mare grijă – astfel au vorbit sătenii la adunarea generală și tot atunci au decis că mai întîi trebuie reparată școala. Fără să aibă măcar un gard împrejur, niciodată reparată capital (a fost dată în exploatare în 1968), școala se ruina vîzînd cu ochii: acoperișul curgea; sticlele la geamuri lipseau; ramele de la ferestre erau într-atît de putrede, încît prin găuri puteai scoate mîna afară; sistemul de încălzire era înghețat, iar mobilierul – tocmai bun de pus pe foc. În aceste condiții era foarte greu să lucrezi și, rînd pe rînd, profesorii abandonau școala și plecau să-și încerce norocul peste hotare.

Și pentru că primarul de atunci nu a dorit să se ocupe de reparația școlii, profesorii au luat inițiativa în mîinile lor. Ulterior, li s-a alăturat și colectivul pedagogic de la grădiniță. Cel mai greu le-a fost să strîngă contribuția. „Neîncrederea oamenilor era atît de mare, încît cineva din sat chiar mi-a spus: „O să reparați voi școala, cînd o ieși bunelul meu din mormînt”, povestește Anatol Buzut. Însă profesorii nu s-

au dat bătăuți. În fiecare seară o căruță cu un pedagog străbătea satul în lung și-n lat pentru a aduna cele 64 de mii de lei ce constituie contribuția comunității. Atunci, în 2000, restanțele la salarii erau de 8-10 luni de zile, iar cei care lucrau în gospodăria agricolă sătească nu primiseră banii de vreo trei luni. „Oamenii erau săraci și era foarte greu să-i convingi să ofere din puțînul pe care-l aveau. Am strîns de la unul o căldare de grăunțe, de la altul un sac de grîu și am vîndut produsele adunate, iar banii obținuți i-am depus în contul contribuției”, își aminteste primarul. „Cînd am început a umbra prin sat, primele zile chiar plîngeam, pentru că unii săteni ne ofensau, povestește Lilia Orbu, președintele Asociației părinților și pedagogilor, director la grădinița din sat. Spuneam că nu mă mai duc nicăieri, dar a doua zi o luam de la capăt”

Ajutorul a venit și din partea SRL „Liminal Agro” care a convenit cu angajații să rețină din salariul fiecărui cîte 45 de lei, acești bani urmînd să fie transferați în contul contribuției. 22 de mii de lei a alocat și Consiliul județean. De asemenea, toți profesorii au oferit cîte un salariu. În ciuda eforturilor depuse, colectivul didactic nu reușea să adune încă circa 3 mii de lei pentru a completa contribuția. În această situație, o mîna de ajutor a venit și din partea lui Mihail Chetrari, originar din Limbenii Noi, care a oferit acești bani.

Suma totală a proiectului a constituit 415 mii 644 de lei, iar tenderul a fost cîștigat de firma „Real Constructor” din Bălți. Lucrările de reparație au început la 20 septembrie 2001 și au durat pînă la 20 decembrie, același an. „Să știți că Dumnezeu e de la Limbenii”, spuneau atunci sătenii, pentru că în perioada aceea nu a nins, nu a plouat și nu a înghețat. Peste vreo săptămînă de la darea în exploatare a școlii renovate au început gerurile și ninsorile.

De fapt, cei de la Limbenii au avut noroc și cu firma care a cîștigat tenderul. Soția directorului firmei este

originară din această localitate și, pe lîngă suma de 415 mii de lei, „Real Constructor” a efectuat lucrări de construcție suplimentare ce valorau circa 20 de mii - din cont propriu.

Au fost schimbate dușumelele, toate ușile și ferestrele, a fost reparat pereul școlii, la toate ușile și geamurile au fost montate cîte două rînduri de sticlă, s-au reparat atelierul tehnic, sala de sport și două clase „Pas cu pas”.

După aceasta, Asociația părinților și pedagogilor a obținut al doilea microproiect - reparația sistemului de încălzire a gimnaziului – în sumă de 228 mii de lei. „Școala era reparată, dar nu avea sistem de

încălzire și satul a decis să facem și acest lucru, spune directorul interimar Vera Naforniță. De data aceasta, ne-a fost cu mult mai ușor să strîngem contribuția. Și oamenii, și administrația publică locală au înțeles că putem face ceva cu propriile mîini. Prin urmare, lumea avea încredere în noi”.

Și de data aceasta lucrările de reparație au început în timpul anului școlar – la sfîrșitul lui octombrie. Profesorii s-au angajat să compenseze o parte din contribuție punînd și ei umărul la treabă. Au venit în ajutor oameni din sat, care au clădit, au construit, au donat materiale de construcție și a. Au fost instalate cazane care pot fi exploatate și cu gaz. Dacă la sistemul vechi se foloseau 120-127 tone de cărbune pe timp de iarnă și foarte multă energie electrică, în prezent sînt necesare doar 40-45 tone pentru încălzirea întregii școli, iar lumină nu se cheltuiește deloc.

„A fost minunat, afirmă Anatol Buzut. După ce am renovat sistemul de încălzire și l-am pus în funcțiune, au venit părinții elevilor și, într-o singură zi, au astupat toate găurile, au vîruiț etc. Acuma, iarna în școală avem 18-24 de grade de căldură”.

Profesorii afirmă că s-a schimbat și atitudinea părinților față de școală. Pînă a fi reparată școala era o adevărată caznă să organizezi o adunare cu părinții. Nu veneau, nu-i interesa nimic... Abia dacă se adunau vreo 40 de persoane. Acum, părinții sînt prezenți în proporție de 90 la sută.

După renovare, școala din Lim-

benii Noi a participat la concursurile organizate de FISM și a cîștigat nouă seturi de mobilă. În prezent, biblioteca școlii este una dintre cele mai frumoase și mai bogate din raion, avînd peste 80% de literatură artistică și metodică în limba română, cîștigată și aceasta în cadrul concursurilor. „Astfel, efectuînd reparația școlii, noi am făcut un pas înainte și în dezvoltarea ei ca instituție de învățămînt”, consideră dl Buzut.

De la o vreme, între elevi, dar și între profesori, s-a creat o atmosferă de „concurență sănătoasă”. Dacă s-au pus perdele într-o sală de clasă – nu se lasă mai prejos și celelalte clase, dacă unii au adus flori – aduc

și ceilalți. Spre exemplu, anul trecut în școală a fost organizat un concurs pentru cea mai amenajată sală de clasă. Lilia Orbu povestește cum iarna, pe un omăt pînă la brîu, a mers pe jos vreo 12 km pînă la șoseaua centrală (autobuzul nu putea ajunge în sat) pentru a se deplasa la Bălți ca să cumpere perdele. „A doua zi era concursul, iar în clasa în care învăța copilul meu nu erau perdele la geamuri și eu, ca părinte, nu doream să rămînă odrasla mea în urmă”, spune ea.

Ana Șerbei, secretara gimnaziului și a Asociației părinților și pedagogilor, mărturisește la rîndul său: „De cînd s-a făcut reparație, atitudinea copiilor e alta față de toate cele ce-i înconjoară: ei se străduiesc să păstreze și mobila, și pereții. După cum se vede, frumosul educă oamenii...”

Conducerea școlii a convenit cu factorii de decizie de la Ministerul Educației să elaboreze un regulament pentru a transforma instituția în gimnaziu-grădiniță. Scopul? Ca să fie utilizat cît mai eficient spațiul pentru a cărei renovare au fost investite sume atît de mari. „În satele noastre, din cauza reducerii natalității, cu fiecare an scade și numărul de elevi, și cel al cadrelor didactice. Astfel, o parte din clădire nu e folosită și, din acest motiv, se deteriorează, consideră primarul. Aducînd aici grădinița și creînd un centru educațional în sat, vom reuși să păstrăm și școala, dar și să creăm ceva frumos și util”.

Natalia RĂILEANU

INFO rural

SAHARNA

Tabără de voluntariat internațional

La sfîrșitul lunii iulie, în cadrul Mănăstirii “Sfînta Treime” din satul Saharna, Rezina, s-a desfășurat a treia Tabără de voluntariat internațional, organizată de Asociația de voluntariat internațional din Republica Moldova, cu susținerea Fundației Milieukontakt Oost-Europa din Olanda.

Scopul taberei este de a sensibiliza opinia publică din Republica Moldova în vederea soluționării în comun a problemelor locale. În cadrul ei s-au desfășurat lucrări de curățare și amenajare a izvoarelor din împrejurime. De asemenea, au fost restaurate unele edificii din curtea Mănăstirii din Saharna.

La această tabără au participat circa 15 tineri-voluntari din Polonia, Belgia, Marea Britanie, Olanda și Republica Moldova. În afara lucrărilor menționate, s-au organizat excursii în mai multe locuri pitorești din această zonă.

LOGĂNEȘTI

Magazinul agricol “Crist-Valg”

La sfîrșitul lunii iulie, în satul Logănești, raionul Hîncești, a avut loc inaugurarea oficială a magazinului agricol “Crist-Valg”.

Acesta este al treilea local de acest tip care a fost deschis anul acesta și al 63-lea lansat în Republica Moldova de la demararea în 2001 a Proiectului “Agromagazine”. În total, în 2003 vor fi inaugurate încă 25 de magazine agricole, ce-și vor desfășura activitatea cu sprijinul Corporației americane CNFA, finanțată de Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

“Crist-Valg” va funcționa în cadrul companiei private “Crist-Valg” SRL, cunoscută, în deosebi, prin prestarea serviciilor de morărit. De asemenea, întreprinderea este un importator și distribuitor de succes a îngrășămintelor minerale. Spre exemplu, în 2002 ea a livrat gospodarilor locali circa o mie de tone de acest produs. Odata însă cu deschiderea magazinului agricol, compania va avea posibilitatea să-și multiplice și diversifice cu mult atribuțiile, localul devenind un veritabil Centru de Dezvoltare Rurală, la care vor putea oricînd apela circa 5000 de producători agricoli din localitatea de reședință și din satele învecinate.

Republica Franceză

- **SUPRAFAȚA:** 551 500 km²
Ziua națională: 14 iulie (aniversarea căderii Bastiliei – 1789)
Religia: catolicism 90%; protestantism; islamism
Capitala: Paris (cca 10 mln.loc.)
- **TERITORIUL** francez e divizat, din punct de vedere administrativ, în 96 departamente. Principalele orașe ale țării sînt Marseille, Lyon, Bordeaux, Lille, Saint-Etienne, Nice, Toulouse, Strasbourg, Rouen.
Porturile principale: Calais, Le Havre, Cherbourg, Saint-Malo, Brest, Nantes, La Rochelle, Toulon.
- **POPULAȚIA.** Aproximativ 60 mln. locuitori (conform datelor din 2002). În agricultură 8% din populația activă; în industrie aproape 30%. Populația urbană 75%. Cea mai mare densitate a populației se înregistrează în regiunea pariziană, Nord-Pas de Calais și Marseille-Nice.
- **NATURA.** Franța este cea mai mare țară (ca suprafață) din Europa Occidentală. La est se înalță un lanț de munți, Alpii, cu altitudinea de până la 4810 m (Mont Blanc), care separă Franța de Italia și Elveția. La sud munții Pirinei care formează frontiera între Franța și Spania. Țărmurile Franței sînt scăldate la sud de Marea Mediterană, la nord de Strâmtoarea La Manche și la vest de Oceanul Atlantic. Clima Franței este temperată la nord, umedă în general. E mai aridă în sudul Franței.
- **ECONOMIA.** Situată în rîndul primelor cinci puteri ale economiei mondiale. Are o industrie foarte diversificată, cu înalte tehnologii în special în domeniul aeronauticii, producerii energiei nucleare, industria chimică, a medicamentelor, textilă, siderurgică. Franța este o mare putere agricolă (locul I în Europa la cereale; sfeclă de zahăr și cartofi). Ocupă locul II pe glob la struguri și vinuri. Franța are o rețea foarte dezvoltată de căi rutiere și feroviare, caracteristică unei țări de mare atracție turistică (Paris, Valea Loarei, litoralul mediteranean, Alpi, Pirinei).

Mai bine o dată să vezi...

Printre proiectele finanțate de Fondul de Investiții Sociale din Moldova este și Proiectul TDezvoltarea parteneriatului comunitar”, care se implementează în 20 de sate din republică. Aname în cadrul acestui proiect a fost posibilă organizarea a două vizite de studiu în Franța. La ele au participat persoane oficiale, colaboratori ai FISM, reprezentanți ai Centrului Contact, directori de școli, primari din comunitățile ce colaborează cu FISM. În continuare, vă propunem să citiți despre prima vizită de studiu.

Scopul pe care și l-au propus participanții la prima vizită de studiu a fost de a lua cunoștință de experiența franceză în ce privește

am aflat că feericul Touquet în a doua jumătate a secolului trecut s-a confruntat cu probleme foarte grave: locuitorii părăseau orașelul în căutarea unui loc de muncă, rata șomajului era foarte înaltă, începea să se distrugă infrastructura socială, se nășteau puțini copii, preponderența revenea persoanelor de vîrsta a treia... Și nu se știe cum ar fi arătat acest orașel astăzi, dacă nu se găsea un grup de entuziaști, cărora le-a venit o idee fantastică: de a-l transforma în plaja Parisului, într-un oraș al celor patru anotimpuri, adică într-un itinerar turistic pe tot parcursul anului. Ei au înțeles că prosperitatea unei comunități depinde în mare măsură de buna organizare a membrilor ei din perspectiva folosirii raționale a teritoriului ce le aparține și a bunurilor materiale aflate în acest

► **Primarul de Touquet**

invidiat. Exemplu în acest sens este și Liceul hotelier, o instituție publică ce pregătește specialiști pentru prestarea serviciilor hoteliere. Toți profesorii sînt numiți în funcție de către stat și remunerați respectiv. 4-5 procente din sursele financiare necesare pentru funcționarea liceului, sînt colectate de însăși instituția respectivă prin desfășurarea diferitor activități. Asociația părinților are grijă de circulația transportului pentru elevi, uniforma lor, cazare etc. Un rol deosebit în viața liceului revine asociației foștilor elevi. De cele mai multe ori, prin intermediul acesteia absolvenții sînt plasați în cîmpul muncii.

Primarul, unul dintre acei foști tineri care au crezut în viitor și au muncit neincetat pentru materializarea ideilor sale, este mindru de realizările obținute. El are 76 de ani, este deputat în parlament, continuă să fie un centru de gravitație pentru tinerii profesioniști care îl înconjoară. De menționat că în echipa lui oamenii sînt aleși și promovați doar în dependență de capacitățile lor.

Nu mai puțin important este și faptul că pînă a deschide ușa primăriei cetățeanul poate găsi răspuns la o mulțime de întrebări ce îl frămîntă citind informația de pe panourile de la intrare. Iar în holul primăriei poate găsi informație mai detaliată adunată în pliante, buclete, buletine. Tot aici

► **Evaluînd cele văzute**

modalitățile de stabilire a parteneriatelor și de soluționare a problemelor sociale la nivel comunitar. Ca mai apoi, revenind acasă, să mediteze și să încerce să adapteze experiența franceză la condițiile din republica noastră.

Agenda vizitei de studiu a conținut mai multe întîlniri cu persoane oficiale, în special cu reprezentanți ai autorităților publice locale - primari, consilieri; ai diferitelor instituții de stat, societății civile și mass-media.

Touquet – orașul celor patru anotimpuri

Acest orașel, situat la Nordul Franței în regiunea Pas de Calais, a fost gazdă primitoare pentru primul grup de moldoveni, care chiar din prima clipă au fost impresionați de curățenia și buna amenajare a teritoriului: drumuri neted asfaltate, cascade, iarbă, flori... Frunzele copacilor păreau a fi spălate și lustruite: nu era un fir de praf pe ele. Și așa a fost pe tot parcursul celor câteva zile de aflare în Franța: cunoașterea unei noi realități, deși știm foarte multe lucruri despre această țară, în permanență ne-a oferit surprize.

Una dintre ele a fost atunci, cînd

teritoriu, precum și de utilizarea și animarea lui rațională, astfel, încît teritoriul respectiv să fie atractiv pentru populația lui, pentru tineri, businessmeni, turiști etc.

Impresionează ritmul în care s-a transformat acest orașel, ce se conduce de o strategie proprie de dezvoltare a turismului. Rețeaua de prestare a serviciilor de calitate este una de

► **Centrul Accueil Partage**

este expus planul urbanistic. Fiecare locuitor poate face propuneri pentru îmbunătățirea sau modificarea lui. Și cel mai uluitor este faptul că întotdeauna se ține cont de părerea oamenilor.

Cît privește relația cu jurnaliștii, ei sînt invitați la ședințele consiliilor locale, la diferite manifestări etc. Activitatea primăriei este oglindită în permanență de mass-media. Același lucru se referă și la viața întregii comunități.

În orașel își desfășoară activitatea peste 100 de asociații obștești, subvenționate din bugetul comunei și obligate să satisfacă necesitățile comunei.

Astăzi, numai în decursul verii, numărul turiștilor ce vizitează Touquet-ul depășește cifra de 70 de mii. La dispoziția lor se află un stadion impozant, hipodromul, cazinoul, hoteluri, diferite vile... Oameni din întreaga Europă se deplasează încoace pentru a se odihni de gălăgie, pentru a respira aer proaspăt de mare, pentru că le place cum sînt primiți în acest orașel cu o populație de aproximativ 6 mii de locuitori. Pare incredibil că pînă în 1850 pe locul actualii așezări erau doar dune de nisip.

Comunitatea comunităților – un model de soluționare a problemelor

Știați că cele mai multe comune din Europa sînt situate în Franța? Numărul lor depășește 36 de mii. Ele au existat pînă la revoluția franceză din 1789. Fiecare comună, indiferent de numărul populației, are primar și consiliu local de administrare, iar între competențele statului și ale comunităților există o delimitare strictă. Francezii menționează cu mîndrie că separarea puterii în executivă, legislativă și judiciară conduce la evitarea autocrației și la dezvoltarea democrației.

Comunitatea comunităților din care face parte Touquet-ul este alcătuită din 15 comune cu o populație de aproximativ 49 mii de locuitori. Cea mai mare comună - Touquet - după cum am spus deja, are 6 mii de locuitori, iar cea mai mică - 80.

Comunitatea comunităților are un consiliu de administrare și este preocupată de soluționarea unor probleme care afectează comunele membre ale comunității, cum ar fi: protejarea mării, supravegherea litoralului în special în sezonul de turism, amenajarea parcului de distracție pentru turiști, combaterea eroziunii solului, inundațiilor etc.

Orașelul Etaples face parte din altă comunitate a comunităților. El datează din 1774 și este populat de pescari cu vechi tradiții. Are aproximativ 11 mii de locuitori. Consiliul municipal este constituit din 33 de persoane, inclusiv primarul și 9 adjuncți.

Sursele lui bugetare sînt folosite pentru plata salariilor angajaților primăriei, întreținerea edificiilor școlilor primare, achitarea ajutoarelor sociale, prestarea serviciilor publice, sînt investite în drumuri, construcția de case, sisteme de canalizare, de-

► Camera de comerț din Boulogne

zvoltarea turismului, realizarea diferitelor proiecte politice, sociale etc.

Impozitele locale sînt constituite din mai multe taxe: pentru locuință, imobil, terenuri agricole, alte tipuri de terenuri, precum și taxa profesională. Persoanele cu venituri mici beneficiază de anumite înlesniri.

Mărimea medie a taxelor este recomandată de stat prin lege. Fiecare consiliu local, însă, votează mărimea taxelor locale.

Cele mai mari probleme ce afectează comunitatea sînt amenajarea teritoriului, dezvoltarea economică, crearea noilor locuri de muncă. Aceste probleme, ce afectează și alte comunități, sînt soluționate de ele în comun.

ONG-urile – partenerii primăriilor

În Franța sînt peste 80 mii de asociații obștești. Ele se implică în soluționarea diferitelor probleme: ecologice, sociale etc. În mare parte ele sînt susținute de către stat. Consiliul regional Boulogne, de exemplu, finanțează diferite proiecte adresate populației defavorizate. Costul proiectelor variază între 762 și 544 euro. 70 procente din costul lor total sînt acoperite din bugetul local, restul - 30 procente, sînt colectate de către membrii organizației, care a prezentat proiectul.

Propunerile înaintate sînt examinate de o comisie specială. Aprobarea ori respingerea lor se face prin vot deschis în lipsa autorului proiectului. Nu este obligatoriu ca membrii asociației obștești să locuiască în cartierul, unde se desfășoară proiectul.

Centrul „Accueil Partage” este una dintre asociațiile obștești, care colaborează cu Consiliul regional Boulogne. Preocuparea centrului este distribuirea produselor alimentare familiilor sărace dintr-un cartier al orașului Boulogne. Beneficiari sînt 180 de familii. Toate aceste familii sau pomenit în situații dificile, pentru depășirea cărora au nevoie de un ajutor temporar. Prin intermediul Centrului „Accueil Partage” ei fac cunoștință, își spun păsul, caută soluții. Sediul centrului este folosit

nu doar pentru păstrarea produselor alimentare - lapte, brînză, sucuri, carne, pește, conserve etc. - dar și pentru desfășurarea diferitor manifestații atît cu participarea adulților, cît și a copiilor.

De menționat că fiecare familie achită o taxă lunară de 6 euro. Banii colectați sînt cheltuiți pentru procurarea produselor alimentare de la Banca alimentară națională, unde sînt foarte ieftine.

Majoritatea persoanelor implicate în activitatea centrului sînt voluntari din rîndurile foștilor sau

► Aspecte de la vizitarea unei școli obișnuite

actualilor beneficiari.

Casa familială rurală este un alt model interesant de cooperare pentru atingerea unui anumit scop. În lume sînt peste 1000 de asemenea case. În Franța funcționează 450 din ele. Fiecare casă familială rurală este o asociație obștească alcătuită dintr-un grup de agricultori preocupați de instruirea copiilor lor. Acest grup alege consiliul de administrare, care este benevol și se ocupă de gestionarea, orientarea și instruirea în casa familială rurală, precum și de asigurarea și întreținerea spațiului necesar.

Sînt salariați doar directorul, 10-20 profesori, secretarul, intendentul și bucătarul. Acest personal este angajat prin concurs.

În fiecare casă familială rurală sînt aproximativ 100 de elevi care, în urma studiilor, obțin o diplomă recunoscută de stat.

Instruirea se bazează pe alternanța zilnică lecții-practică. Între partea

teoretică și cea practică există o dependență reciprocă. Ceea ce se învață în sălile de clasă este testat în practică, iar laboratoarele sînt chiar fermele și terenurile agricole ce aparțin părinților. Temele pentru acasă sînt foarte apropiate de preocupările agricultorilor. Astfel, rezolvind probleme la matematică, elevii învață cît greu se seamănă la hectar, cît lapte se poate obține de la o vacă, cînd se curăță via, cum se îngrijesc caii etc. Pentru elevi este obligatorie șederea în internat. Ei pleacă acasă doar în zilele de odihnă.

Casele familiale rurale sînt specializate în dependență de preocupările agricultorilor din zona respectivă a țării. Ele au două misiuni: instruirea tinerilor și pregătirea lor profesională.

Caracteristicile de bază ale unei case familiale rurale sînt următoarele: puterea reală în școală este deținută de părinți; alternanța și responsabilitatea sînt indispensabile; este obligatoriu internatul și programul special de instruire; profesorul este ca un părinte. Apropos de profesor. El știe totul despre discipolii săi, merge cu ei la pescuit, discotecă, face ciclism cu ei etc., le cunoaște foarte bine interesele, prietenii, părinții.

Pe durata aflării în Franța am aflat multe alte lucruri interesante, bunăoară, cum se organizează și se desfășoară o campanie de comunicare, cum decurge instruirea într-o școală obișnuită, cum

se implică în activitatea școlii asociația părinților, cum este organizat un azil pentru bătrîni, cum se soluționează problemele ecologice etc.

Experiența acumulată este foarte valoroasă și merită să fie împărtășită la cît mai multă lume. Reieșind din aceste considerente, pe 31 iulie 2003 în incinta FISM se va desfășura seminarul „Dezvoltarea parteneriatului social: adaptarea experienței franceze la condițiile Republicii Moldova”. Despre lucrările lui, precum și despre cele însușite de către membrii celui de-al doilea grup de moldoveni, care au vizitat Franța, veți putea afla din numărul următor al ziarului „Alternative Rurale”.

Tatiana SOCOLOV

În pagina următoare citiți opinii ale participanților la prima vizită de studiu în Franța.

Fondul de participare a cetățenilor

Vlad GHÎȚU,
Centrul CONTACT Bălți:

Aș vrea să aduc un exemplu elocvent cu privire la rolul și importanța unei organizații construite pe principiul voluntariatului și al grijii față de cei slabi și nevoiași. O asemenea organizație este Fondul de participare a cetățenilor care activează pe lângă primăria orașului francez Boulogne-sur-mer. Fondul susține inițiativele asociațiilor obștești. Anual, această organizație oferă granturi mici pentru cele mai „originale”

și importante cereri de finanțare.

După întrunirea de la sediul Fondului de participare a cetățenilor situat în clădirea primăriei, ne-am deplasat la sediul unui ONG din Cartierul Verde, a cărui activitate de bază o constituie aprovizionarea cu produse alimentare a membrilor celor mai sărace familii din cartier. Membrii organizației, în majoritate voluntari, distribuie cu regularitate „la pachet” cele mai importante produse alimentare, oferind astfel un suport material considerabil familiilor

nevoiașe. E lăudabil faptul că aceste produse sînt oferite de mai multe întreprinderi private și de proprietari de magazine alimentare. De notat că un rol important în stimularea acestor activități filantropice îl are primăria.

Pe lângă aceste acțiuni organizația își lărgește rîndurile prin implicare în activitățile sale a noilor membri ce au reușit să scape de diverse vicii ca alcoolismul sau narcomania grație comunicării interactive cu nucleul organizației.

E nevoie de educație civică

Valentin ODOBESCU,
directorul școlii din Recești,
Soldănești:

Din tot ce am văzut în Franța am înțeles că, fără educație și cultură civică, nu este justificat nici un efort. Absolut noi și interesante au fost pentru mine structura și modul de organizare și activitate a administrației publice locale. Totodată, am fost curios să descopăr nivelul de implicare a cetățenilor în

activitățile comunitare. Curățenia și felul cum sînt amenajate drumurile, terenurile din jurul localurilor publice și localitățile în general, m-a făcut să înțeleg că pentru a da dovadă de simț estetic și a menține curățenia în satele noastre nu avem nevoie atît de importante infuzii financiare, cît de bun gust și educație. Adică, trebuie să păstrăm ceea ce avem sau ceea ce am putea realiza prin munca noastră. Pentru

un gîrducean de nuiel nu e nevoie de granturi, ci de plăcerea de a bucura ochiul celor din jur. Poți să faci din te miri ce un lucru frumos și poți să strici cît ai zice pește alt lucru în care s-a investit enorm.

Mi-a plăcut mult Casa familială rurală și promptitudinea cu care această instituție sîtească răspunde la nevoile și solicitările oamenilor. La fel, m-a impresionat stabilitatea financiară a primăriilor.

O școală agricolă rurală

Silvia ȚURCANU,
primarul comunei Chișcăreni,
Sîngerei:

În Franța am văzut o mulțime de lucruri care m-au impresionat și care ar putea fi realizate și în Moldova, în pofida diferențelor care există în dezvoltarea acestor două state.

Modelul care mi-a plăcut îndeosebi este Casa familială rurală - o școală sîtească pentru copiii care vor să beneficieze de instruire agrară. Întrucît Moldova e un stat agrar, m-am întrebant imediat de ce nu am prelua și noi acest model. În lume, funcționează circa 1000 de școli cu asemenea profil sau destinație.

La Casa familială rurală se înscriu, de regulă, elevi care au

absolvit patru clase în școala obișnuită și doresc să facă studii aprofundate în agricultură. Studiile teoretice, în care fiecare curs sau temă este legată de proporții, fertilitate, îngrășăminte, hectare etc. sînt succedate de practică. Sigur că este foarte greu să implementăm un asemenea proiect, deoarece trebuie reformat din temelie sistemul de învățămînt.

Iată o idee care mi-a plăcut și la care țin foarte mult. Chișcăreniul este un centru economic, religios și cultural, localitatea noastră aflîndu-se la răscrucea a numeroase drumuri. Cred că acest fapt este un avantaj enorm pentru noi, deoarece în eventuala Casa familială rurală ar putea studia și copii din localitățile vecine.

Rolul ONG-urilor în stabilirea parteneriatului social

Ion BABICI,
Centrul CONTACT Soroca:

În timpul vizitei pe care am efectuat-o în Franța am rămas impresionat de rolul pe care-l au organizațiile neguvernamentale în acest stat. Funcția de bază a ONG-urilor franceze rezidă în menținerea dialogului deschis dintre structurile guvernamentale și contribuabili. În acest sens, ONG-urile vin cu propuneri orientate spre atenuarea problemelor de ordin social specifice comunităților. Astfel, se asigură transmiterea mesajului, de la cele mai mici comunități spre structurile administrative, la nivel de comună, comunitatea comunităților, regiune, departament și, nu în ultimul rînd, parlament, guvern și ministere. În funcție de necesități și competențe, organizațiile neguvernamentale pot solicita

implicarea funcționarilor publici în discuția unei propuneri sau în soluționarea unei probleme ori conflict.

Ar fi extraordinar dacă această practică ar fi preluată și de Republica Moldova. Deși ne vine cam greu să ne imaginăm o asemenea perspectivă, structurile administrative de la noi ar putea solicita participarea ONG-urilor la soluționarea problemelor de ordin social, cultural și economic, evitînd riscurile legate de inițierea unor acțiuni ce nu corespund percepțiilor unei comunități.

La capitolul metodologie de soluționare a problemelor sociale, Franța poate fi un model pentru noi. De notat că experiența, transparența și educația civică sînt elemente ce fortifică democrația în această țară.

O comunitate a comunităților ne-ar uni

Anatol BUZUT,
primarul comunei
Limbenii Noi, Glodeni:

Una dintre numeroasele noutăți pe care le-am aflat în Franța a fost comunitatea comunităților - o structură ce reunește cîteva primării sau șefi ai administrațiilor publice locale, care încearcă să rezolve împreună probleme de aceeași natură specifice respectivelor comunități. O asemenea comunitate ne-ar fi de mare folos, bunăoară în condițiile în care avem nevoie să aducem conducta de gaze la marginea satului, iar toate localitățile din jurul nostru deja beneficiază de gaze naturale. O comuni-

tate a comunelor ne-ar ajuta să ne unim eforturile.

M-a mirat mult faptul că ONG-urile activează în baza unei legi elaborate în 1901, lege care nu a suportat, preț de peste un secol, nici o modificare. Acolo, administrația publică locală rezolvă toate problemele prin intermediul acestui sector. Consiliul local nu ia nici o decizie pînă primarul nu consultă Consiliul ONG-urilor. De menționat că APL ar trebui să asigure o transparență totală a activității sale, inclusiv în plan financiar. Or, în Franța am înțeles că transparența o poate asigura și sectorul asociativ.

Aceleași principii, dar diferite rezultate

Andrei BORODACHI,
directorul gimnaziului
din Hăsnășeni Noi, Drochia:

Deși, în fond, și dezvoltarea comunitară, și parteneriatul social din Moldova au loc după aceleași principii de care se conduc francezii, nu trebuie să ne fie rușine să afirmăm că avem multe de învățat de la occidentali. Chiar dacă principiile sînt identice, rezultatele noastre abia se întrezăresc.

Am fost plăcut surprins de relațiile sănătoase și firești în parteneriatul comunitar de

acolo. Am remarcat o legătură strînsă între factorii comunitari francezi, între care administrația publică locală, oamenii de afaceri, școală, reprezentanții sectorului neguvernamental etc. La noi totul este la început, fiecare relație abia se coagulează și nu există tradiții în relațiile dintre factorii noștri comunitari.

Mi-a plăcut orientarea ONG-urilor spre nevoile oamenilor. Într-un mod special m-a sensibilizat activitatea unei organizații neguvernamentale numite Asociația de

prevenție civilă. Este o organizație care se ocupă de prevenirea abandonului școlar și a criminalității juvenile. Iată un model bun de preluat pentru noi, în Moldova problemele legate de minori manifestîndu-se deosebit de acut. Am apreciat caracterul transparent al acțiunilor inițiate de reprezentanții sectorului asociativ. Chiar dacă nu putem asigura transparența totală, facem ce ne stă în puteri, prin intermediul buletinelor și foilor volante răspîndite în comunitate.

ÎN PAS CU TIMPUL

Început promițător la Cuhureștii de Jos

Comuna Cuhureștii de Jos, raionul Florești, lasă impresia unei localități care întotdeauna a mers în pas cu timpul. Străzile sînt asfaltate, iar obiectele de menire socio-culturală sînt bine păstrate și îngrijite datorită faptului că sînt puse în folosința comunității și au la cîrmă oameni gospodari. Deși e bine, oamenii vor să fie și mai bine. Potrivit primarului localității, principalele sarcini care stau în fața sătenilor la momentul actual, sînt reparatia drumurilor, construcția rețelei de gaze și a bisericii.

Mi s-a părut surprinzător faptul că biserica din Cuhureștii de Jos, al cărei proiect a fost realizat de renumitul arhitect Alexei Șciusev, mai este astăzi un șantier de construcții care a înțepenit de 60 de ani la jumătate de drum. Lucrările de construcție a catedralei care, după mărția sa, se aseamănă cu Catedrala mitropolitană din Chișinău, au fost întrerupte încă în 1944, o dată cu revenirea în sat a Puterii Sovietice. Acum, oamenii vor să ducă la bun sfârșit opera notoriului arhitect.

Ei țin să demonstreze că au experiență în restabilirea obiectelor de menire socială și că, dacă-și pun ceva în gînd, numaidecît realizează. Acum un an și ceva, în sat a fost dată în exploatare școala, renovată cu susținerea financiară a Fondului de Investiții Sociale din Moldova. De menționat că, după implementarea acestui proiect, în comunitate a luat naștere o nouă mentalitate. Tocmai despre acest aspect am discutat cu Victoria Chirșta, profesoară de matematici la școala din localitate, care conduce și Centrul Comunitar local.

Respectivul centru s-a dovedit a fi o mică sală de clasă unde este instalat un computer și un telefon, unde este multă literatură și unde poți găsi colecțiile edițiilor periodice care conțin articole despre satul Cuhureștii de Jos. Victoria Chirșta a fost una dintre cele mai active participante la procesul de acumulare a contribuției comunității în valoare de 139 mii lei pentru proiectul de renovare a școlii estimat la un milion de lei. Directoarea centrului a recunoscut că această activitate a fost una dintre cele mai dificile din viața ei, dar atît ea, cît și echipa în ansamblu, au reușit să facă față situației datorită faptului că au avut o răbdare de invidiat.

Această echipă a știut cum să stimuleze comunitatea în acumularea de fonduri. Cei care dădeau sume mari erau trecuți în liste cu cerneală roșie. "După părerea mea, trebuia să scriem cu cerneală roșie numele tuturor celor care au dat în acest cont măcar un leu, opinează directoarea. Mai mult ca de orice, lumea s-a temut că banii care

au fost colectați se vor pierde sau vor fi folosiți în alte scopuri."

Condiția la care a fost adusă școala după lucrările de finisare i-a impresionat pe locuitorii satului. La o lună de la inaugurarea acesteia, adică la sfîrșitul anului 2002, a fost fondată Asociația pedagogilor și părinților "Vatra", care și-a propus ca scop dezvoltarea durabilă a satului. Iar la începutul anului curent a luat ființă Centrul de dezvoltare comunitară, a cărui misiune este mult mai largă – impulsivarea activităților de ordin social pe raza a opt localități limitrofe. De la începutul anului aici au avut loc cinci seminare la care au participat reprezentanți ai acestor localități – primari, consilieri, lideri de gospodărie agricolă, de tineret etc., și la care au fost puse în discuție diferite teme care țin de managementul resurselor umane, dezvoltarea economică a localităților, planificarea strategică ș.a.

Tocmai în ziua aflării mele la Cuhurești, primarul și antreprenorii de aici urmau să aibă o întîlnire cu reprezentanții Centrului CONTACT de la Chișinău. Timp de două ore, reprezentanții autorităților publice, liderii agricoli și agenți economici au discutat cu cei de la CONTACT posibilitatea acordării creditelor pentru inițierea unor afaceri. Din discuția care a avut loc am înțeles că aici activează o asociație de fermieri și o cooperativă de întreprinzători. S-a construit o linie de prelucrare a producției agricole, dintr-un grant a fost procurat utilaj agricol care, după ce a fost introdus în procesul de producție, a adus un venit de 23 mii lei, bani ce urmează să fie cheltuiți pentru extinderea serviciilor în agricultură. Cei cinci participanți la discuție din rîndul sătenilor s-au arătat dispuși să reprofileze încăperi rămase în afara procesului de producție pentru o brutărie, o uscătoare de fructe, o minifabrică de mezeluri și pentru alte eventuale întreprinderi. Totodată, a fost abordată problema casei de prestări servicii, proiect privit cu scepticism, deoarece, de regulă, cele mai multe dintre asemenea case sînt nerentabile în condițiile unei localități rurale.

Victoria Chirșta este de părere că începutul unei colaborări cu FISM-ul, în special, și cu alte proiecte, în particular, le-a dat membrilor comunității încredere în forțele proprii. Fiindcă și pînă la conlucrarea în cauză aici veneau multe persoane care vorbeau frumos și făgăduiau multe, dar, pînă la urmă, din cele mai multe intenții nu se alegea nimic. "Oricum, nu putem să ne oprim la cele obținute: trebuie să aprofundăm aceste contacte și să arătăm că sîntem serioși și demni de colaborări în continuare", a conchis directoarea Centrului comunitar de la Cuhureștii de Jos.

Ion CERNEI

MÎNDRIA SATULUI

Drumul central din Sturzovca

Pitoresc, bine amenajat și îngrijit, satul Sturzovca din raionul Glodeni, are cu ce se mîndri. Însă cea mai recentă realizare a comunității este drumul central al satului. Acesta a fost renovat în anul 2002 cu suportul Fondului de Investiții Sociale din Moldova.

Drumul central prin sat a fost construit și asfaltat în 1974. De atunci, pînă în 1987, din cînd în cînd, strada principală era reparată cosmetic cu pietriș. Totuși, cu timpul, sub acțiunea factorilor de mediu și a transportului, aceasta s-a deteriorat considerabil și crea probleme atît pietonilor, cît și automobileștilor. Pentru că lucrările de reparație necesitau resurse financiare considerabile, autoritățile locale au căutat suport în afara comunității. Posibilitatea de a rena drumul s-a ivit în 1999, prin intermediul FISM. Oamenii din sat își doreau să aibă o șosea ca lumea și la adunarea generală au votat în unanimitate „pentru”. Tot atunci, s-

a convenit și asupra contribuției pe care trebuia s-o aloce comunitatea. Persoanele apte de muncă din sat au dat cîte 15 lei, angajații primăriei au oferit cîte un salariu, iar sătenii care au tehnică agricolă sau mijloace auto de transport – cîte 100 de lei (sumă stabilită prin decizia consiliului local). Costul total al proiectului a fost de 833 de mii de lei, satul urmînd să aloce 125 mii 292 de lei.

Tenderul a fost cîștigat de societatea pe acțiuni „Magistrala” din Bălți. Lucrările de construcție au început la 24 august 2001, iar la 15 august 2002 a fost dat în exploatare un tronson de 1,5 km de drum asfaltat. „Șoseaua a fost executată din materiale de construcție calitative, inclusiv nisip tare, de argilă de la Cosăuți, astfel încît sîntem siguri că drumul nostru va sluji mult timp”, spune viceprimarul Valentin Liboni.

Într-adevăr, comunitatea din Sturzovca se poate mîndri că a făcut un lucru bun și calitativ. Pentru comparație poate fi luat drumul care unește satul cu șoseaua interurbană

Bălți-Glodeni. Cu o lungime de aproximativ 1,5 km, acesta a fost construit în 2002, aproape concomitent cu drumul central din Sturzovca, de către Direcția județeană de drumuri din Bălți. Deși a trecut foarte puțin timp, acest drum a și început să se deterioreze, spre deosebire de cel din centrul Sturzovcâi, care arată la fel ca atunci cînd a fost dat în exploatare.

În cadrul aceluiași proiect au fost realizate și alte lucruri necesare pentru sat. S-au reparat cele trei poduri pentru scurgerile de apă peste care trece drumul central și au fost puse semnele de circulație. De asemenea s-a încheiat un contract cu Direcția drumuri din Bălți. Astfel, periodic, din Bălți vine o mașină specială (primăria oferă motorina) care mătură și curăță drumul.

“Acum, primăria intenționează să construiască în centrul satului, de-a lungul drumului, un gard frumos”, zice Valentin Liboni, pentru a îmbunătăți aspectul estetic al localității. Administrația locală a și înaintat un proiect în acest sens și sperăm să aibă cîștig de cauză.

În anul curent primăria a finanțat reparația unei porțiuni de drum cu lungimea de 1,5 km. Lungimea totală a drumului ce străbate satul este de 5 km. Atît administrația publică locală, cît și locuitorii speră să găsească resurse financiare pentru a-l asfalta în întregime. „Este foarte bine că a fost asfaltat drumul: mergi cu plăcere și fără grijă și cînd e timp frumos, și cînd plouă. Sperăm că va fi construit și mai departe, pentru că este foarte necesar sătenilor”, ne spune Elena Guțu, locuitoarea satului.

► Viceprimarul Valentin Liboni

Natalia RĂILEANU

БЛАГОУСТРОЙСТВО ТЕРРИТОРИИ

В Баурчи красиво круглый год

Сразу как выезжаешь в село Баурчи, Чадыр-Лунгского района, радует глаз чистота улиц, клумбы цветов и ровные ряды молодых, видно недавно посаженных, деревьев. Ни одной поломанной ветки, ни одной затоптанной клумбы или порванного цветка. Усилиями примэрии и местных жителей в селе все поставлено на свои места.

Обычно в наших селах люди стараются поддерживать чистоту в собственных дворах, а мусор выносят на улицу. В Баурчи же так не принято. Чисто и опрятно. Более того, местные жители активно участвуют во всех работах по благоустройству населенного пункта, которые организывает примэрия. Люди охотно согласились очистить от мусора и грязи русло речки Безымянка, для чего при-

ла. Хотя и не старое (это учебное заведение было построено и сдано в эксплуатацию в 1990-ом году) школа обрела новый, более свежий и красивый облик после ремонта который был проведен при непосредственном содействии и поддержке Фонда Социальных Инвестиций Молдовы (ФСИМ) в 2001 году.

Село Баурчи очень большое – почти десять тысяч жителей – и дети составляют немалую часть сообщества. В средней школе обучаются 1046 детей и насчитывается аж 37 классных комплектов с пятого по одиннадцатый класс.

«Мы считаем нашу школу новой но, тем не менее, ей уже тринадцать лет и за это время кое-что успело разрушиться, рассказывает директор школы Галина Помужак. Почти десять лет крыша школы текла, постепенно вода доходила до первого этажа и таким образом разрушалось все здание. Но так как почти каждый житель села

в развитие села. Фасад здания говорит об огромной проделанной работе где почти каждый житель села внес свой вклад, «во имя наших детей, всех нас», считает директор школы.

Педагогический коллектив очень много работает над тем чтобы сохранить то что получили, все что уже есть, что уже сделано. Постарались сохранить и мебель, и полы, так что за эти 13 лет у нас все находится в хорошем состоянии. Вся территория вокруг школы была благоустроена и красиво обставлено цветами и деревьями еще когда учебное заведение сдали в эксплуатацию. Все было сделано руками тогдашних учеников. С тех пор и по настоящее время вся школа постоянно работает в этом направлении. Перед школой гордо выросли ряды красивых каштан и берез. В жаркую погоду они дарят прохладу и детям, и взрослым. Многочисленные кусты роз (240 штук) радуют глаз своей красотой и одаривают людей своим прекрасным ароматом. Ежегодно школьники вместе с учителями сажают новые деревья и цветы. В этом году посадили тюльпаны и сирень. Вокруг школы красиво круглый год. В теплый период красиво в особенности благодаря цветам: они цветут по очереди. Первые цветут тюльпаны. Потом цветет сирень... За ней - розы, а после роз - васильки. Еще во дворе школы растет смородина. Администрация школы решила посадить ее на радость детям. На мой вопрос почему выбрали именно смородину, а не другой декоративный куст, директор Галина Помужак ответила просто: «Пусть дети кушают».

Заслуга местных педагогов состоит в том что сумели при-

учить детей к этой красоте и к порядку. Это особенно трудная задача в условиях когда очень многие дети оставлены сами по себе родителями которые уехали на заработки. Как говорит директор школы, занятость населения очень большая проблема для села и если взять в процентном отношении детей в школе, примерно 80% из них оставлены дома под присмотром стариков или старших сестер. А есть дети которые вообще остались одни дома. Эта проблема становится и проблемой школы, так как сказывается на образовании, и потому на учителей ложится большая ответственность.

Все работы по благоустройству территории вокруг школы проводятся вместе с учениками. Осенью и весной они копают землю, ухаживают за цветами которые они же приносят и сажают. К примеру, в этом году они принесли иву и рябину и

вместе с преподавателями посадили их. Когда идут дожди асфальт вокруг школы заливается, но и эта проблема быстро решается. К каждому классу закреплен определенный участок за которым ребята ухаживают. Вот они и очищают территорию от ила.

Весной, перед Пасхой, вся школа выходит на благоустройство села: подметают, белят, копают. Также, школьники принимают активное участие и в организации санитарной очистки села, в посадке леса и лесополос вокруг населенного пункта. В этом году ученики заложили парк в конце села. «Таким образом приучаем детей к порядку, что надо сохранить то что имеем, рассказывает директор. Они стараются поддерживать в лучшем состоянии все что есть, тем более когда своими руками посажено и ухожено».

Наталья РЭЙЛЯНУ

мэрия выделила 800 тыс. лей. Своими собственными силами сельчане построили четыре пешеходных деревянных мостов. Также, они внесли свой вклад и в строительство двух других пешеходных и трех автомобильных мостов. При финансовой поддержке местных органов баурчане вырыли семь колодцев в новых жилых микрорайонах села – по 5000 тыс. лей, на каждый. А после того как асфальтировали главную въездную дорогу в селе, провели и капитальный ремонт дорог по селу, на что было потрачено 90 тыс. лей силами жителей и примэрии.

Но самым красивым и благоустроенным местом в Баурчи все-таки является средняя шко-

ла, благодаря детям, тесный непосредственный контакт со школой, на всеобщем собрании села родители настояли на том чтобы была отремонтирована именно школа».

Общая стоимость проекта составляла 867228 лей. Село внесло 144231 лей. Крыша всей школы (за исключением корпуса А который перекрыт в 1996-ом году) была полностью перекрыта шатровой металло-черепицей. Также, был проведен ремонт цокольной части здания и местами сделали шубу, полностью обделали фасадную часть школы и многое другое.

Сегодня весь коллектив школы, жители села убедились насколько важный шаг сделан

CENTRUL DE SĂNĂTATE MENTALĂ "SOMATO"

O LECȚIE DE VIAȚĂ

Centrul de sănătate mentală "Somato", cunoscut bălțenilor deja de trei ani, a fost inaugurat în scopul reabilitării psihosociale a persoanelor cu tulburări psihice și retardate. Vârsta minimă a beneficiarilor instituției este de 14 ani. Capacitatea centrului "Somato" este de 25 persoane pentru centrul de zi și de 13 persoane la plasament temporar. La momentul actual, aici se reabilitează 30 de persoane.

"Dacă aveți nevoie de mămică, intrați pe aici" - ne îndrumă o tânără băiețoasă care stă pe pragul centrului și meditează cu privirea țintită undeva în zare. Peste un sfert de oră, urma să aflăm că "mămică" este de fapt directoarea centrului - Jana Chihai. După doar câteva minute de discuții cu Jana Chihai, reușești să-și dai seama că ea nu face nici o distincție între casa ei și centrul "Somato". Beneficiarii permanenți ai centrului pot să mergă în week-end la vila dnei directoare, la fel cum băiețelul și soțul ei pot petrece câteva ore minunate la centru, alături de tinerii cu probleme de sănătate.

faptul că acești oameni petrec foarte mult timp în niște spitale care nu le pot oferi gratuit tratamentul, cu excepția unor cure de întreținere ce nu ameliorau starea bolnavului. Astfel, ei degradau ca personalitate. Totodată, respectivele persoane nu prea sînt agreate în propriile familii, fiind pînă la urmă o povară greu de suportat. În consecință, bolnavii sînt internați în spital, de unde ajung la internat. În acest mod, se produce instituționalizarea acestor categorii."

Pericolul instituționalizării i-a determinat pe Jana Chihai și echipa ei să propună Fundației SOROS un proiect de creare a actualului centru. Iar fundația s-a dovedit a fi receptivă la solicitarea lor. Ceva mai tîrziu, după o perioadă bună de activitate, centrul "Somato" a inițiat o binevenită colaborare cu primăria municipiului Bălți, care le-a oferit actualul sediu pe o perioadă de 15 ani, fără plată pentru arendă. Apropo, cheltuielile operaționale ale centrului vor fi achitate în proporție de 50 la sută tot de către primărie.

Sediul oferit era un bloc al unei grădinițe care nu mai funcționa de doi ani. Clădirea era însă avariata și nu putea fi folosită în starea respectivă.

nunta tot aici. Era o poveste de dragoste foarte frumoasă, se țineau de mîină toată ziua și se ajutau reciproc. Nunta lor a durat trei zile, așa cum a visat mirele. Simbăta a avut loc înregistrarea căsătoriei la oficiul stării civile, duminică ceremonia a continuat în familie, iar luni - s-a serbat cu colegii de la "Somato" și cu foarte multă presă. La Bălți, acesta a fost cel mai mediatizat eveniment al anului.

Olga îmi spune că a fost dragoste de la prima vedere. Cînd l-a văzut pe Sergiu, a rugat pe cineva să le facă cunoștință. "Ne-am întîlnit timp de doi ani, ne plimbam pe lac, cu barca, iar acum așteptăm cu nerăbdare un copil. El ar vrea să fie fetiță, iar mie mie totuna. Principalul e să fie sănătos."

Acum, în cadrul unui proiect sprijinit de UNICEF, "Copii cu șanse egale", beneficiarii centrului "Somato" împreună cu voluntarii de aici merg la "Casa copilului" unde învață să comunice cu cei care au aceleași probleme ca și ei.

La un pas de "înfier"

CV-ul lui Oleg este similar cu cel al altor tineri de la "Somato" - orfan, a crescut într-o casă de copii și a învățat la școala specială. A absolvit o școală de meserii, devenind un excelent zugrav și lemnar. Face lucruri extraordinare și, probabil, ar putea să-și construiască de unul singur o casă. Administrația centrului a încercat să-i soluționeze problemele - să-i găsească un serviciu și o casă în care să fie primit cu căldură. Această dorință de a-i rezolva problemele mai n-a generat însă un scandal de proporții.

La mijloc a fost vizita la centru a unei profesoare de la școala-internat unde învățase Oleg și a unui bărbat de prin suburbiiile Bălțiului, care și-a exprimat dorința de a-l înfia imediat. A fost o tentație extraordinară pentru cei de la centru, întrucît lui Oleg i se oferea o masă, un pat și o familie. Dnei directoare însă i s-a părut suspectă dorința cetățeanului de a înfia un tînr de 23 de ani, deja major. Cazul în speță a fost, de fapt, cea mai tristă experiență a centrului. Oleg a mers în familia respectivă pentru o lună și, în cazul în care s-ar fi dovedit că înfietorii îi pot oferi un cămin, s-ar fi fă-

cut acele la notar. Peste o săptămînă însă Oleg a fugit de acolo și a revenit la centru.

Din cîte a reușit el să explice, "viitorul său tată" avea în gospodărie 50 de porci, 10 vaci și ducea lipsă de brațe de muncă. Oleg și încă o femeie necăjită, adăpostită de fermierul respectiv, erau treziți la 5 dimineața și puși să muncească pînă noaptea tîrziu. Erau hrăniți cu te miri ce și culcați într-un șopron cu podeaua din beton, unde nu exista nici măcar o închipuire de pat. Potrivit lui Oleg, o "mămică" din mahala s-a milostivit de el și i-a dat o pernă, o plapumă și o saltea. În primele trei zile, Oleg a suferit o indigestie și, din cauza durerilor de stomac, nu a putut lucra. A fost însă pus cu forța să muncească. Cînd a fugit de acolo, Oleg a putut să-și ia doar casetofonul. Este un pericol îngrozitor ca persoanele ca Oleg, care nu au nevoie de o asistență socială specială și pot munci, să fie exploatare și tratate ca argați. Administrația centrului vrea să investigheze cazul și să avertizeze conducerea casei de copii despre implicarea profesoarei în cazul lui Oleg și, poate, în alte cazuri similare. Problema în cauză trebuie să devină transparentă.

Vecinii au bătut-o pe Anușca

Anușca, o tînră de 21 de ani, cu un debit verbal de invidiat și pe cît de volubilă, pe atît de veselă, a ajuns la internat acum patru ani, grație unei jurnaliste de la "Golos Bălți" care a găsit-

o în stradă într-o stare critică. Mai tîrziu, cînd s-a deschis centrul "Somato", tînră a fost printre primele beneficiare ale centrului. Apropo, beneficiarii au participat pe unde au putut la lucrările de renovare a actualului sediu și Anușca este singura persoană care afirmă că nu a fost deloc complicat. Ea caută să găsească plăcutul în tot ce face. O întreb ce-i place la centru și răspunde: "Îmi place să mînc, să găt, să fac ordine și să dans, să fac ordine și să dans cu Iliușă.". Părinții lui Iliușă intenționează s-o ia pe Anușca la ei acasă și să-i ofere statutul de membru cu drepturi depline al familiei lor. Ea rîde. Îi place prea mult libertatea și nu este sigură că Iliușă este omul lîngă care ar vrea să-și petreacă viața. Zilele trecute, copiii vecinilor s-au luat după ea și au lovit-o. Ea le-a răspuns cu aceeași monedă și astfel a apărut primul conflict dintre "Somato" și cartierul care nu vrea să-i accepte pe noii locatari. În consecință, asistenții centrului intenționează să organizeze "zile ale ușilor deschise" prin care se va încerca înlăturarea barierele de comunicare dintre beneficiarii centrului și comunitate.

...Finalitatea serviciilor sociale de alternativă oferite de "Somato" ar fi apartamentele sociale, în care ar locui cîteva persoane cu probleme de sănătate mentală. Este ceva costisitor pentru Moldova, dar care ar putea oferi o soluție definitivă pentru persoanele cu deficiențe. Dar pînă acolo, există foarte multe trepte ce trebuie depășite

Rodica CIORĂNICĂ

O idee împotriva instituționalizării

Cei care ajung aici învață în permanență o lecție a vieții. Învață să respecte igiena, să-și spele rufele, să gătească și să-și aranjeze patul. Sînt lucruri elementare, dar ei trebuie să facă un efort ca să le însușească. Alte ocupații, mult mai captivante, sînt desenul, colajul, teatrul de pantomimă, cercul de dans. În plus, fetele învață să coase, iar băieții - să meșterească obiecte utile pentru gospodărie. Beneficiarii centrului de zi sînt alimentați de patru ori, iar ai centrului de plasament temporar - de cinci ori. Alt serviciu, foarte util, este tratamentul gratuit de care are nevoie fiecare beneficiar. Acest lucru este foarte important, deoarece pastilele pe care nu le puteau procura din lipsă de bani îi făceau să ajungă mai des prin spitale, unde își petreceau cîteva luni pe an.

Actuala formulă a centrului este o idee mai veche a Janei Chihai, psihiatru de profesie. "Eram deranjată de

În acest moment, administrația centrului a găsit de cuviință să adreseze FISM o propunere de finanțare a renovării clădirii. În scurt timp, blocul grădiniței a fost adaptat la nevoile unui modern centru de sănătate. Proiectul a costat circa 50 mii de dolari, 3 la sută din această sumă - contribuția comunității - fiind oferită de primăria municipală. Prin intermediul respectivului proiect, clădirea a fost reparată și mobilată integral. De asemenea, a fost instruit personalul centrului. Ca rezultat al proiectului implementat în colaborare cu FISM, capacitatea centrului de zi va crește pînă la 40 de persoane.

Cel mai mediatizat eveniment al anului

Cel mai mediatizat eveniment legat de "Somato", mai mediatizat chiar decît însăși deschiderea acestei instituții, a fost nunta a doi beneficiari ai centrului, Sergiu și Olga, care s-au întîlnit aici, s-au plăcut și au făcut

Centrul CONTACT ANUNȚĂ

Programul de instruire continuă

Centrul Național de Informare și Asistență pentru ONG-uri CONTACT anunță Programul de instruire continuă pentru reprezentanții organizațiilor neguvernamentale și ai grupurilor de inițiativă. Programul de instruire continuă derivă direct din misiunea Centrului CONTACT care se concretizează în sprijinirea sectorului asociativ prin oferirea de servicii de instruire, consultanță și informare.

Scopul programului este de a contribui la sporirea eficienței activității ONG-urilor și, implicit, creșterea calității prestației lor în contextul societății. Instruirea membrilor asociațiilor în diverse aspecte ale managementului asociativ devine un imperativ în condițiile creșterii permanente a numărului de organizații, membrii cărora nu au o pregătire necesară în domeniul managementului asociativ, fapt ce produce deficiențe în activitate și, chiar, deseori împiedică la dezvoltarea normală a organizațiilor.

Programul presupune promovarea activităților de training. La seminare pot participa membrii organizațiilor neguvernamentale care dovedesc apartenența la o organizație. La seminarele privind cadrul legislativ și înregistrarea unei organizații neguvernamentale pot să participe și persoane care nu sînt încadrate într-o asociație.

Frecvența seminarelor în programul Instruire continuă va fi de cîte unul pe săptămînă. În cazul cererii sporite este posibilă o creștere a numărului de seminare. Numărul de participanți nu va depăși 25 de persoane.

Pe parcursul anului 2003, Centrul CONTACT va promova seminare în următoarele domenii:

- Cadrul legislativ și înregistrarea unei organizații neguvernamentale
- Scrierea propunerii de finanțare
- Colectare de fonduri
- Managementul resurselor umane
- Managementul voluntarilor
- Planificare strategică
- Managementul organizației

Pentru informații suplimentare contactați-ne la: or. Chișinău, str. București, 83; tel. 23-39-47, 23-39-48.

Direcția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (DDC), parte integrantă a Departamentului Federal al Afacerilor Externe al Elveției, Biroul de la Chișinău, anunță lansarea Programului de Granturi Mici pentru ONG-uri pentru anul 2003 în Moldova.

Scopul programului este de a promova dezvoltarea societății civile în Republica Moldova prin acordarea suportului ONG-urilor din Moldova ale căror activități contribuie în mod direct la îmbunătățirea condițiilor de trai a celor mai vulnerabile și defavorizate segmente ale societății.

Programul de Granturi Mici este o competiție deschisă pentru ONG-urile din Republica Moldova, înregistrate oficial și active în domeniul social, care își desfășoară activitatea în localitățile rurale și defavorizate. ONG-urile selectate vor beneficia de granturi mici pentru a fi susținute la nivel de proiect (finanțarea activităților proiectului) și la nivel organizațional (asistență tehnică și instruire). Mărimea granturilor variază între 3'000 și 15'000 dolari SUA. Durata maximă a proiectului este de 12 luni. Suma totală disponibilă pentru granturi este de 125'000 dolari SUA.

Programul este desfășurat în parteneriat cu ONG-ul CAMIB care acordă suport administrativ și asistență tehnică.

Biroul DDC în Moldova a lansat Programul de Granturi mici pentru ONG-uri în 2001. Pe parcursul a două etape, 18 ONG-uri au beneficiat de granturi în suma totală de 202'884 dolari SUA.

Informații adiționale pot fi obținute de pe pagina web a DDC: www.sdc.md.

Aveți șansa reală de a câștiga mobilier școlar sau inventar sportiv!

ATENȚIE CONCURS!

Guvernul Republicii Moldova anunță un concurs pentru localitățile rurale, care au beneficiat de suport financiar din partea Fondului de Investiții Sociale din Moldova (FISM).

Învingătorii concursului – **satele cu teritoriul școlii cel mai bine amenajat** - vor beneficia de pînă la 10 seturi de mobilier școlar sau de un set de inventar sportiv la costul respectiv.

Formularele de aplicare pot fi solicitate la direcțiile de învățămînt din teritoriu sau la oficiul FISM începînd cu 15 iunie curent.

Termenul de prezentare a formularelor completate la direcțiile menționate - **1 septembrie 2003.**

Concursul se desfășoară cu asistența FISM.

Adresa FISM: or. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 124..Relații suplimentare la telefonul din Chișinău 27-27-00.

PROGRAMUL CANADIAN PENTRU INIȚIATIVE LOCALE

1. SCOPURI ȘI OBIECTIVE

Scopul programului canadian pentru inițiative locale (Canada Fund-CF) este de a sprijini dezvoltarea unei societăți civile puternice, viabile și pluraliste în contextul economiei de piață, prin facilitarea participării active a grupurilor și organizațiilor voluntare non-profit în procesul reformei sociale, economice și politice.

2. PRIORITĂȚILE PE ȚĂRI. MOLDOVA

- Sprijinirea dezvoltării capacității ONG-urilor;
- Sprijinirea dezvoltării economice;
- Încurajarea protecției omului și a dezvoltării resurselor umane;
- Îmbunătățirea protecției mediului;
- Sprijinirea dezvoltării conștiinței civice democratice prin stimularea creșterii angajării și participării cetățenilor;
- Stimularea cooperării dintre ONG-urile locale și autoritățile publice;
- Acordarea de asistență grupurilor defavorizate, cum ar fi persoanele cu handicap.

3. CINE POATE SOLICITA GRANTURI

Contribuțiile pot fi acordate grupurilor și organizațiilor neguvernamentale și comunităților locale în vederea implementării de proiecte în beneficiul comunității.

Fondurile nu pot fi acordate unei persoane fizice în vederea obținerii de beneficii personale.

4. CRITERII DE ELIGIBILITATE

Proiectele trebuie să fie compatibile cu obiectivele și

programele reformei economice și politice ale guvernului național.

Exemple de activități sprijinite de programul Canada Fund:

- Seminare de pregătire ce vizează întărirea capacității ONG-urilor;
- Activități menite să atragă participarea voluntarilor și să crească participarea civică în rezolvarea problemelor legate de spațiile verzi și administrarea deșeurilor;
- Educarea populației în scopul reducerii violenței și abuzului împotriva femeilor și copiilor.

Contribuțiile primite pentru proiect trebuie folosite în scopurile declarate. Proiectele aprobate trebuie să fie unice și nu este permis ca acestea să fie duplicate, variante corectate sau o formă de finanțare canadiană simultană a unor proiecte deja finanțate de către Guvernul canadian.

Studiile de fezabilitate nu sînt eligibile pentru acest program.

Contribuția canadiană nu poate depăși valoarea de 6000 dolari SUA.

Propunerile de proiect trebuie trimise către:

Daniela Topîrceanu, CFLI Officer, Canadian Embassy, Technical Cooperation Section, 36, Nicolae Iorga Street, 71118 Bucharest, Romania, tel. +40-1-307 5097, 307 5059 (on Wednesdays, from 09:00 a.m. to 05:00 p.m.), tel. +40-1-781 6212 (marți și joi - 09:00 -17:00), mobil: +40-91 812 882,

e-mail: daniela.topirceanu@dfait-maeci.gc.ca, daniela_topirceanu@hotmail.com

FUNDAȚIA SOROS - MOLDOVA ANUNȚĂ PROGRAMUL SOCIETATE CIVILĂ Competiție deschisă pentru finanțarea proiectelor organizațiilor neguvernamentale.

Componentele programului:

- A. Inițiative ale ONG-ilor
- B. Cereri de participare la cursuri de instruire, seminare
- C. Proiecte de cooperare

Proiectele se prezintă după un model standard - Cerere de finanțare, care este specific pentru fiecare componentă a programului. Organizațiile vor alcațui propriul formular urmînd și respectînd întocmai modelul oferit.

Modelele standard pentru Cererile de finanțare pot fi obținute permanent (în zilele lucrătoare între orele 9.00 - 18.00) la recepția Fundației Soros - Moldova (Chișinău, str. Bulgară 32, tel. 270031, 274480, fax 270507, sau pagina web: www.soros.md, e-mail: foundation@soros.md), Centrul Informațional Bălți al Fundației Soros - Moldova (Bălți, str. Pușkin 38, tel. (231) 24522), oficiile Centrului CONTACT (Chișinău, str. București 83, tel. 233947, 233948; Bălți, str. Pușkin 38, tel. (231) 20157; Cahul, str. Independenței 1, bir 29, Universitatea de Stat, Cahul, tel. (239) 28993; Soroca, bd. Ștefan cel Mare 20, tel. (230) 26023; Comrat, ASITO, str. Tretiacov 5, bir.421, tel. (238) 23516).

Proiectele vor fi prezentate în 3 exemplare, vor fi tipărite (calculator, mașină de scris) și opțional forma electronică. Toate cererile de finanțare vor fi prezentate în limbile română sau engleză. În cazul când proiectul este prezentat în limba engleză trebuie neapărat să fie însoțit de o adnotare în limba română. Cele 3 exemplare plus anexele cerute vor fi expediate pe adresa Fundației Soros - Moldova (cu remarca: Competiție deschisă pentru finanțarea proiectelor ONG).

Termenul limită de prezentare a proiectelor pentru componentele A și C este, 17 octombrie 2003 (orele 18:00). Proiectele de tip B urmează să fie prezentate pînă la data de 01 a fiecărei luni.

EURASIA

Program de granturi

La momentul actual, Fundația Eurasia oferă susținere financiară pentru proiecte necomerciale, novatoare, cu o finalitate și rezultate bine definite, care se încadrează în următoarele domenii prioritare:

- dezvoltarea antreprenoriatului privat;
- administrație publică și politici publice;
- societate civilă.

Fundația Eurasia NU acordă sprijin financiar pentru următoarele tipuri de activități: burse pentru studii, asistență umanitară, programe de asistență și reabilitare psihologică, cercetări tehnicoștiințifice, medicină și ramuri similare, cultură, cercetări în domeniul istoriei și ecologie.

Pentru informații suplimentare, vă puteți adresa la Reprezentanța în Moldova a Fundației Eurasia: tel./fax. (022) 24.76.03 sau e-mail: eurasia@eurasia.mldnet.com, www.eurasia.org